

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84106,Czyzewski-Mikolaj.html>
2022-12-03, 14:33

Czyżewski Mikołaj

CZYŻEWSKI Mikołaj (1 X 1890, Hadziacz, Ukraina – 1 XII 1954, Kraków), metalurg, specjalista w zakresie odlewnictwa i koksownictwa. Syn Pawła, urzędnika, i Zofii z Rubisów.

W 1910 ukończył gimnazjum w Kijowie. Następnie studiował na wydziale chemicznym Inst. Politechnicznego w Kijowie, gdzie uzyskał absolutorium. W 1914–17 służył w wojsku rosyjskim, a 1917–21 w armii Ukraińskiej Republiki Ludowej. Później wyemigrował do Polski, gdzie w 1933 uzyskał obywatelstwo.

W 1924 rozpoczął studia na wydziale hutniczym Akad. Górniczej w Krakowie. W 1928 uzyskał dyplom inżyniera metalurga. Już podczas studiów pełnił (od 1 X 1923) funkcję zastępcy asystenta w Zakładzie Opałoznawstwa. W 1929 został powołany na stanowisko młodszego asystenta, a w 1931 starszego asystentem w Katedrze Technologii Ciepła i Paliwa. Tam też 1 IV 1934 został adiunktem. W tym okresie Cz. prowadził również zajęcia w Państwowej Szkole Górniczo-Hutniczej w Dąbrowie Górniczej.

W 1934 uzyskał doktorat nauk technicznych na podstawie pracy: *Skład i własności koksów górnośląskich*, a w 1935 habilitował się, broniąc rozprawy: *Najkorzystniejsza wysokość warstwy strefy spalania koks* i uzyskał tytuł docenta koksownictwa oraz technologii ciepła i paliwa. Zajmował się procesem spalania i obliczaniem wartości opałowej paliw, a także procesem żeliwiakowym. Do najważniejszych prac naukowych Cz. opublikowanych w tym okresie należą: *Wpływ wody higroskopijnej na przebieg reakcji chemicznych przy destylacji węgla kamiennego w piecach koksowych* (1928), *Próby prowadzenia żeliwiaka na namiarach o różnych własnościach fizycznych* (1936), *Przetapianie otoczek żeliwnych w żeliwiaku* (1938), *Optymalna ilość powietrza dmuchu do żeliwiaka* (1939). Przemysłowa instalacja

żeliwiakowa, oparta na wynikach jego prac, została zastosowana w odlewni żeliwa „Węgierska Górka”, której dyrektorem był wówczas prof. J. Buzek.

W okresie II wojny światowej Cz. przebywał w Krakowie. W 1939–40 nie podejmował żadnej pracy zawodowej. Dopiero w 2. połowie 1940, na wezwanie prof. W. Goetla przyjął posadę nauczyciela w Szkole Górniczo-Hutniczo-Mierniczej w Krakowie i był w niej zatrudniony do zakończenia wojny. W 1945 Cz. powrócił do pracy w Akad. Górniczej, gdzie 4 XII 1946 został mianowany profesorem nadzwyczajnym i kierownikiem nowo utworzonej Katedry Odlewnictwa na wydziale hutniczym. Kontynuował prace badawcze, m.in. opublikował rozprawę: *Szybkość ogrzewania i topienia metalu w zależności od warunków pracy żeliwiaka* (1948). Przyczynił się do uruchomienia w 1951 wydziału odlewnictwa AGH. Został jego pierwszym dziekanem (1952–53), pełniąc zarazem funkcję kierownika Katedry Odlewnictwa. Naukowy dorobek Cz. obejmuje powiązane ze sobą dziedziny: technologię ciepła i paliwa, koksownictwo i odlewnictwo. Opublikował indywidualnie lub wspólnie z innymi autorami 47 prac, w tym 7 skryptów, a wśród nich: *Piece odlewnicze* (1955, wspólnie z Cz. Podrzuckim i J. Szopą,) i *Metalurgia żeliwa* (1958, wspólnie z Cz. Podrzuckim). Kilkakrotnie przedstawiał swe prace na Międzynarodowych Kongresach Odlewniczych, np. *Confirmation of Coefficient of Heat Transfer in a Cupola and Time Required to Heat and Melt the Metal* (1946).

Za prace związane z otrzymywaniem wysokojakościowego żeliwa modyfikowanego Cz. uzyskał w 1951 zespołową nagrodę państwową III stopnia, a za całokształt prac nad procesem żeliwiakowym został w 1952 wyróżniony nagrodą państwową II stopnia.

Był członkiem Stow. Naukowo-Technicznego Odlewników Polskich, a po przekształceniu go w 1951 w Stow. Techników Odlewników Polskich jego prezesem do końca życia. Należał do kolegium redakcyjnego „Przeglądu Odlewnictwa”.

SBTP (Cz. Podrzucki), SPPT (H. i J. Piaskowscy).

M. Olszewski: *Profesor Mikołaj Czyżewski i jego prace naukowe*, „Przegląd Odlewniczy” 1955, nr 5; tegoż: *Prof. dr. inż. Mikołaj Czyżewski (1890–1954)*, [w:] *Życiorysy profesorów i asystentów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie*, „Zeszyty Naukowe AGH” 1965, nr 41.

Andrzej J. Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)